

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından yanıtlanması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim. (1.10.2021)

Av. Murat BAKAN
İzmir Milletvekili

M. Bakan

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu yayınlamıştır. Sayıştay, yapılan incelemede, ÇED Raporu ya da Proje Tanıtım Dosyası hazırlaması gereken bazı işletmelerin, söz konusu belgeleri hazırlamamak için kapasitelerini olması gerekenden daha düşük gösterdiğini tespit etmiştir.

Sayıştay, raporda ilgili mevzuatı şu şekilde ifade etmiştir: “ÇED Yönetmeliği'nin, EK-1 Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi'nin 20'nci maddesinde, 1.000 ton ve üzeri yıllık üretim yapan kültür balıkçılığı projeleri; 27'nci maddesinde, 25 hektar ve üzeri arazi yüzeyindeki madencilik projeleri ve 400.000 ton/yıl ve üzeri kırma, eleme, yıkama ve cevher hazırlama işlemlerinden en az birini yapan madencilik tesisleri; 45'inci maddesinde ise proje alanı 20 hektar ve üzerinde veya kurulu gücü 10 MWe ve üzerinde olan güneş enerji santralleri sayılmaktadır. Dolayısıyla, belirtilen kapasitelerin üzerinde olması planlanan tesislerin ÇED raporu hazırlaması gerekmektedir. Belirtilen sınırların altında kalan EK-2 işletmeleri ise, Proje Tanıtım Dosyası hazırlamakla yükümlüdür. Proje Tanıtım Dosyasının hazırlanması sonucunda İdare tarafından faaliyete ilişkin ‘ÇED gereklidir’ veya ‘ÇED gerekli değildir’ kararı verilmektedir. EK-2'de belirtilen sınırların da altında kalan işletmeler ise kapsam dışı kabul edilmekte ve ÇED süreci açısından rapor hazırlama yükümlülüğü bulunmamaktadır. ÇED Raporu hazırlama prosedürü, Proje Tanıtım Dosyası hazırlama prosedürüne kıyasla daha uzun süren (yaklaşık 1,5 yıl) ve daha maliyetli bir süreçten oluşmakta iken, Proje Tanıtım Dosyası hazırlanması süreci yaklaşık 6 ay sürmekte ve ÇED Raporuna göre daha hızlı ve daha düşük maliyetle sonuçlanmaktadır.”

Yapılan Sayıştay denetiminde; “yatırımcı kişi ya da kuruluşların, ÇED sürecinde EK-1 listesine girmemek, EK-2 sınır değerleri içinde kalıp “ÇED gerekli değil” kararı alabilmek ya da kapsam dışı kalabilmek amacıyla, kapasitelerini ya da ÇED sahalarını olduğundan farklı göstermek için, yapacakları yatırımı parça parça işletecek farklı isimlerdeki şirketler üzerinden ya da bitişik ve işletmecisi aynı olan ruhsat sahalarından ayrı ayrı sundukları belgelerle kapsam dışında veya EK-2 sınır değerleri içerisinde kalacak şekilde bir uygulamaya yöneldiği” tespit edilmiştir.

Raporda yapılan tespit ve Kamu İdaresi cevabı şu şekilde ifade edilmiştir: “Normalde ÇED raporu hazırlaması gereken bir işletme, faaliyetini bölerek EK-2 listesi sınırları içerisinde kalarak ‘ÇED gerekli değildir’ kararı ile faaliyete başlayabilmekte, söz konusu uygulamanın, özellikle **madencilik, balıkçılık** ya da **güneş enerjisi alanlarında faaliyet gösteren işletmeler** tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar, İdare cevabında, yeni projelerde

324n

ÇED Kararı sonrasında, diğer izinler için ilgili kurumlara başvuru yapılması gerektiğinden ve bahse konu kurumlar tarafından ÇED Kararına konu kapasite ile kendilerine müracaat edilen kapasite karşılaştırıldığı için ÇED başvurusunda kapasitenin düşük gösterilmesinin, yatırımcının işine gelen ve tercih edeceği bir yöntem olmadığı ifade edilse de, denetim sürecinde, olduğundan daha düşük kapasite değerlemesine ulaşmaya çalışan kişi ve kuruluşların var olduğu görüldüğünden, **Kamu İdaresi cevabı yeterli görülmemiştir.** Belirtilen sebeplerle, ÇED karar sürecinde kapasitelerini olduğundan daha düşük göstermeye çalışan yatırımcı kişi ve kuruluşların daha dikkatle değerlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.” Buna göre;

- 1- Sayıştay Denetim Raporu’nda detaylı olarak ifade edilen ÇED Raporu ya da Proje Tanıtım Dosyası hazırlaması gereken bazı işletmelerin, -özellikle **madencilik, balıkçılık** ya da **güneş enerjisi alanlarında faaliyet gösteren işletmelerin-** söz konusu belgeleri hazırlamamak için kapasitelerini olması gerekenden daha düşük gösterdiği tespiti, tarafınızca verilen cevabın yetersiz bulunması ve ÇED karar sürecinde kapasitelerini olduğundan daha düşük göstermeye çalışan yatırımcı kişi ve kuruluşların daha dikkatle değerlendirilmesi gerektiği uyarısından hareketle; Bakanlığınız söz konusu işletmelerin hangileri olduğunun tespit edilmesi için bir çalışma başlatmış mıdır? Detayları nedir? Başlatmadıysa gerekçesi nedir?
- 2- Sayıştay’ın dikkat çektiği, kapasitelerini olması gerekenden daha düşük gösteren “özellikle **madencilik, balıkçılık** ya da **güneş enerjisi alanlarında faaliyet gösteren işletmeler**” olarak ifade edilen işletmelerin listesi nedir?
- 3- Kapasitelerini olması gerekenden daha düşük gösteren söz konusu işletmelerle ilgili hangi idari işlemler uygulanacaktır/uygulanmıştır?